REGIONALE VERENIGING
NATUUR & LANDSCHAP vzw
NATUURPUNT OOST-BRABANT

Uittreksel uit Natuur en Landschap 2024-2

NATUUR EN LANDSCHAP

DOE MEE
CAMPAGNE NATUUR IN HET HART in Oost-Brabant

V.u.: Hugo Abts, Leuvensestraat 6, 3010 Leuven

3 Van de redactie

3 *Doe mee aan de Campagne Natuur in het Hart in Oost-Brabant*

4 Campagne

4 *Natuur in het Hart*
5 *Betreft: Natuur als oplossing en niet als probleem*
6 *Velpe- en Getebekken: Alarm: natuuraankopen op de helling*
10 *Velpe- en Getebekken: Natuurherstel in Hoegaarden*
12 *Velpe- en Getebekken: 10 jaar natuurgebied Grote Getevallei*
14 *Velpe- en Getebekken: Hoe Natuurpunt Gete-Velpe kleur en leven geeft aan het agrarisch landschap rond het Heibos, Kortenaken*
15 *Demervallei: Natuur en uitbouw natuur.gebieden als leidraad voor een veilige en mooie Demervallei*
19 *Groene Vallei: Natuur in het Hart in de Groene Vallei*
23 *Natuur in het Hart: Symposium*

R.V. Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant

Natuur en Landschap is het ledenblad van de **Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant** en verschijnt vier maal per jaar.
Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant is de onafhankelijke regionale vereniging die opkomt voor natuur en landschap in Oost- en Midden-Brabant. Ze zet zich in voor de duurzame instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de natuur en de biodiversiteit, en voor de ruimtelijke en milieuvoorwaarden die daarvoor nodig zijn. Ze focust niet alleen op natuurbehoud, maar kijkt naar de totaliteit van het landschap, de landschappelijke en ecologische samenhang en de erfgoedwaarde.
In elke gemeente van haar werkingsgebied zijn er vrijwilligers actief, die paraat staan om de ontwikkelingen rond natuur en landschap van nabij op te volgen.

Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant, is geassocieerd met **Natuurpunt**.
Verenigingssecretariaat: Leuvensestraat 6, 3010 Kessel-Lo:
Telefoon: 016 25 25 19 (tijdens de openingsuren)
E-mail: npob@natuurpunt.be,
Website: www.natuurpuntoostbrabant.be
Openingsuren: www.natuurpuntoostbrabant.be/secretariaat
Tijdens de openingsuren kan je op ons secretariaat terecht. Het documentatiecentrum is dan eveneens toegankelijk.
Voor alle betalingen die niets met lidmaatschappen of giften voor reservaten hebben te maken, gebruik je rekeningnummer van Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant:
IBAN BE82 0010 7622 1868 - BIC GEBABEBB.
Redactie-adres: Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant, Leuvensestraat 6, 3010 Kessel-Lo
Redactieverantwoordelijken: Margriet Vos en Hugo Abts

www.natuurpuntoostbrabant.be

Lid worden doe je via **Natuurpunt.**
Het lidmaatschap kost € 38 waarvoor je naast ons ledenblad Natuur en Landschap ook Natuur.Blad van Natuurpunt Vlaanderen ontvangt.
Overschrijven op rekeningnr. IBAN BE17 2300 0442 3321 van **Natuurpunt**. Alle briefwisseling inzake leden en adreswijzigingen richt je aan **Natuurpunt**, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, tel. 015 29 72 20, info@natuurpunt.be.

Giften voor het reservatenfonds van de Regionale Vereniging Natuur en Landschap: rekeningnummer IBAN BE56 2930 2120 7588 met vermelding 'projectnummer 3999 NPOB'. Voor giften vanaf € 40 (los van lidgeld) krijg je een fiscaal attest.

Legaten en schenkingen.
De natuur beschermen ook als je er niet meer bent. Dat kan. Sinds kort kan je aan een zeer voordeling tarief een schenking bij leven doen. Dat kan ook een naakte eigendom zijn van een natuurgebied waar je zelf het vruchtgebruik levenslang van houdt. Dit is ongetwijfeld de meest voordelige manier om natuur duurzaam een toekomst te geven. Je kan ook een legaat opnemen in je testament. Voor legaten aan de Regionale Vereniging voor Natuur en Landschap vzw, Natuurpunt Oost-Brabant, Leuvensestraat 6 te 3010 Leuven of Natuurpunt Beheer voorziet de wetgever slechts 8,8% successierechten. Zo weet je zeker dat het natuurgebied een toekomst heeft of dat de middelen integraal zullen aangewend worden voor de oprichting en uitbouw van natuurgebieden in de streek of voor natuurbehoudacties vanuit Natuurpunt Oost-Brabant. Overweeg je deze stap dan kun je ons steeds raadplegen of je notaris aanspreken.
De verdere uitbouw van vele natuurgebieden en de uitbouw van het beheer en de werking rond het natuurbehoud in Oost-Brabant hangt ervan af.
Je kan ons steeds contacteren **npob@natuurpunt.be**.

Papier: Natuur en Landscap wordt gedrukt op Maxi Offset, chloorvrij gebleekt, voorzien van EU ECOlabel certificaat • **Inkten:** Vette offsetinkten zonder zware metalen die voldoen aan EN 71 (speelgoedrichtlijn) • **Verzendingsfolie:** Natuur en Landschap wordt verzonden onder 100% biologisch afbreekbare folie op basis van plantaardig zetmeel

Vormgeving: LUCA Luc Nagels - luc@vissenaken.be

Cover: Aronst Hoek. Foto Jaak Geebelen
Onder: Zwarte ooievaar. Foto Pieter-Jan Alles

Doe mee aan Campagne Natuur in het Hart in Oost-Brabant:

de natuur heeft je nu nodig!

Uitbouw natuurgebieden en natuuraankopen in valleien onder druk

Rond het natuurbeleid is er plots zeer veel in beweging gekomen en niet in de goede richting. Op Europees niveau werden een reeks milieumaatregelen teruggedraaid, werd de halvering van het pesticidengebruik teruggeschroefd, staat de Europese Natuurherstelwet op de helling, en in Vlaanderen werd een akkoord gesloten tussen de protesterende boeren en de Vlaamse Regering. Als gevolg daarvan heeft de Vlaamse Regering reeds voor de natuuraankopen door het Agentschap Natuur en Bos een zeer grote beperking ingevoerd. Ook de aankopen van Natuurpunt in het agrarisch gebied van de oude gewestplannen staat onder druk waardoor de uitbouw van de natuurgebieden in grote delen van onze riviervalleien zoals Demer, Gete, Velpe, Dijle en Molenbeek op de helling komt te staan.

Gewestplannen van meer dan 50 jaar oud quasi zonder natuurgebied, zelfs niet in de valleien

Toen in de jaren zeventig de gewestplannen werden opgesteld, was er nauwelijks aandacht voor natuur. Meerdere gewestplannen (zoals o.m. Tienen-Landen en Aarschot-Diest) kleurden de open ruimte zowat helemaal geel (de kleur voor agrarisch gebied). Daardoor kregen hele riviervalleien met hun historische graslanden en natuurlijke overstromingsgebieden, bossen en zelfs gehuchten nogal ondoordacht de bestemming agrarisch gebied. Zelfs na enige bijstelling van de ruimtedoelen rond 2000, is het evident dat natuur volledig weren uit het agrarisch gebied niet haalbaar is en bovendien zeer schadelijk zou zijn. In een brief aan de gemeenten heeft Natuurpunt met klem tegengesproken dat het natuurbeleid een bedreiging zou vormen voor duurzame landbouw en voedselzekerheid en heeft ze een aantal onwaarheden die de ronde doen en ons in een slecht daglicht stellen, ontkracht (zie p. 5).

Campagne 'Natuur in het Hart in Oost-Brabant': doe mee, de natuur heeft je nodig

Deze ontwikkelingen dreigen ons terug te katapulteren in de tijd. Daarom deze campagne 'Natuur in het Hart in Oost-Brabant' om op een positieve manier het belang van natuurgebieden in de kijker te zetten en deze dreiging om te buigen tot een kans. Een kans voor een versterkt natuurbeleid. Dit nummer van Natuur en Landschap is dus een themanummer. Er komen 3 cases (Demervallei, Velpe- en Getevallei en Groene Vallei) aan bod die tonen hoe door aankopen op vrijwillige basis unieke natuurcomplexen gerealiseerd zijn met een grote waarde voor de biodiversiteit, voor het waterbeheer, voor de identiteit van de streek en voor de leefbaarheid en beleving.
We roepen alle leden én Natuurpunt-afdelingen op om samen van deze campagne Natuur in het Hart in Oost-Brabant een succes te maken.

Symposium Natuur in het Hart in Oost-Brabant: zondag 23 juni, Abdij van Park in Heverlee

De Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant organiseert in de Tiendenschuur van de Abdij van Park in Heverlee een symposium rond deze problematiek. Zoals gezegd zond Natuurpunt Vlaanderen al een eerste brief aan alle gemeenten om op het belang van de uitbouw van natuurreservaten en natuurverwervingen te wijzen en een reeks misvattingen te corrigeren. Je vindt die brief op p. 5 van dit tijdschrift. In voorbereiding op het symposium zal de Regionale aan alle gemeentebesturen in Oost-Brabant een bijkomende brief zenden waarin de essentiële rol van de natuurgebieden in onze regio belicht wordt. Alle gemeentebesturen krijgen ook dit nummer van Natuur en Landschap toegestuurd of door de afdelingen persoonlijk overhandigd. Bij de grote publieksactiviteiten dit voorjaar zullen we extra aandacht besteden aan het belang van de natuurgebieden voor de gemeente of de streek en hier ook de 'Natuur in het hart'-banner uitrollen.

Crowdfunding: Ik steun campagne Natuur in het Hart in Oost-Brabant

Bij de viering van 50 jaar Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant konden leden de vereniging een gift geven als verjaardagscadeau. Dit leverde circa 2000 individuele giften op, een bewijs dat velen onze vereniging op die manier wilden steunen. Naar analogie hiermee willen we in deze cruciale periode de leden de kans geven om op een positieve manier te tonen dat ze achter de campagne Natuur in het Hart in Oost-Brabant en achter het verderzetten van het verantwoord aankopen voor natuurherstel staan. Daarom starten we opnieuw een crowdfunding op. We rekenen erop dat ook nu onze leden massaal zullen reageren en ons een hart onder de riem steken, zelfs met symbolisch kleine bedragen, om te tonen dat zij onze werking steunen. De doelstelling is dan ook zoveel mogelijk giften te verzamelen die bewijzen dat mensen actief achter de campagne staan. We rekenen op minimum 500 giften, maar de ambitie is 1000 ondersteuningsgiften tegen eind juni. Ook symbolische giften van bv. € 5,00 zijn zeer welkom want het aantal telt. De giften kunnen gestort worden op rek BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt Beheer, Mechelen, project 3999 campagne Oost-Brabant.

Hugo Abts
voorzitter
Regionale Vereniging Natuur en Landschap,
Natuurpunt Oost-Brabant

Symposium 'Natuur in het Hart in Oost-Brabant'
Zondagvoormiddag 23 juni 2023, zie p. 23

Giften: 'ik steun campagne Natuur in het Hart in Oost-Brabant'
rek BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt Beheer, Mechelen,
project 3999 campagne Oost-Brabant

Campagne
NATUUR in het HART in Oost-Brabant

Voorwoord

Marc Lens

De colonnes tractoren zijn uit het straatbeeld en van de voorpagina's verdwenen, maar ze laten diepe sporen na. Het scheuren van graslanden is begonnen, landbouwers rijden er letterlijk de kantjes vanaf. Enkele weken straatprotest volstonden om de klok vijftig jaar terug te draaien. Binnen afzienbare tijd zullen we meewarig terugblikken op dit moment van electorale verdwazing.

In tijden van demagogie is het nodig om het hoofd koel te houden, bij de feiten te blijven en keer op keer te herhalen dat meer natuur geen probleem maar een oplossing is. Het tachtigtal verschillende natuurgebieden die Natuurpunt in Oost-Brabant beheert, samen goed voor 4354 hectare (eigendom en huur), spreken eigenlijk voor zich. Het zijn waterrijke oases van biodiversiteit midden in de groene woestijnen van het Hageland tussen Demer en Gete, groene oases van rust midden in de verstedelijkte driehoek tussen Leuven, Brussel en Mechelen. Duizenden vrijwilligers hebben ze de afgelopen vijftig jaar mee vorm gegeven en gekoesterd en dat willen we met dit dossier ***'Natuur in het Hart in Oost-Brabant'*** graag nog even in de verf zetten.

Maar zoals Luc Vervoort in zijn bijdrage over de Demervallei terecht oppert, "Het werk is nog niet af…". Amper 3,7 procent natuurgebied telt Oost-Brabant. Voor sommigen is die 3,7 procent nu al te veel een bedreiging. Het zegt veel over hun argumentatie. Natuurpunt Oost-Brabant blikt nu al vooruit naar de komende vijftig jaar. Natuurgebieden zullen moeten groeien en aaneensluiten. Niet alleen omdat wij dat graag willen, maar omdat het niet anders kan. De klimaatverandering, de afname van biodiversiteit, de zoetwaterschaarste, de stikstof- en fosfaatbom, de degradatie van de bodem…
Meer natuur is de goedkoopste oplossing.

Duizenden brede orchissen dankzij volgehouden beheer in natuur.gebieden in onze valleien. Foto Jules Robijns

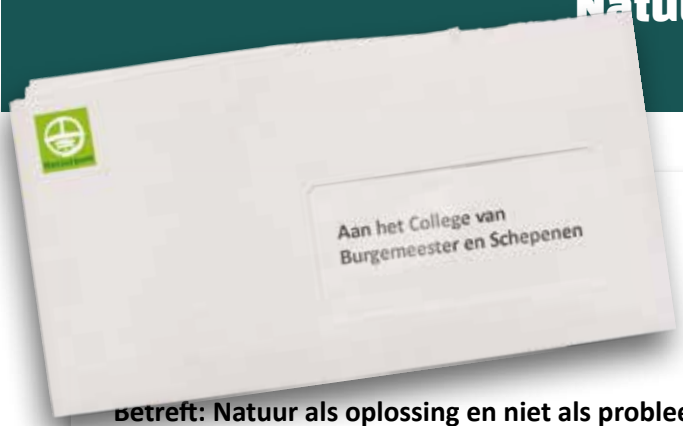

Betreft: Natuur als oplossing en niet als probleem

Geachte burgemeester,
Geachte dames en heren schepenen,

Als lokaal bestuurder bent u als geen ander vertrouwd met uitdagingen zoals wateroverlast, erosie, verdroging en druk op de open ruimte. Problemen waarvoor uw inwoners altijd eerst bij hun gemeentebestuur zullen aankloppen. De antwoorden liggen niet voor de hand.

De versterking van het lokale natuurweefsel biedt gelukkig wel oplossingen. Meer ruimte voor water kan ons bijvoorbeeld beschermen tegen droogte en overstromingen. De voorbije jaren kreeg het natuurherstelbeleid gestaag vorm, maar onder druk van de boerenprotesten staat dat nu plots op de helling. De natuur wordt opgevoerd als zondebok om de aandacht af te leiden van de complexe en moeilijke situatie waarin de landbouw zich bevindt. Ten onrechte.

Als organisatie die 130 000 Vlaamse gezinnen vertegenwoordigt, wil Natuurpunt met klem tegenspreken dat het natuurbeleid een bedreiging zou vormen voor duurzame landbouw en voedselzekerheid. Met deze brief willen we u informeren om enkele onwaarheden die de ronde doen en ons in een slecht daglicht stellen, te ontkrachten.

1. **Natuurpunt koopt geen goede landbouwgrond op.**
   Het subsidiesysteem voor natuuraankopen laat dat niet toe: de subsidies nemen immers af naarmate de prijs stijgt. In de praktijk kunnen we enkel grond kopen die niet prioritair is voor landbouw. Een aanzienlijk deel financieren we zelf dankzij de inzet van onze duizenden vrijwilligers en honderden evenementen gespreid over heel Vlaanderen. De aangekochte percelen doen we uitgroeien tot waardevolle natuurgebieden en die stellen we open voor het publiek. Zo blijven ze voor iedereen als natuur behouden nu en in de toekomst.

2. **Natuurherstel neemt geen grote hap uit het landbouwareaal.**
   Uit de cijfers blijkt dat landbouwgrond die een nieuwe bestemming krijgt, veel vaker naar industrie (38%), recreatie (20%) en wonen (13%) gaat, dan naar natuur (4%).

3. **Dit brengt ons bij een cruciale vraag: wat verstaat men onder 'landbouwgrond'?**
   Voor een correcte discussie is het belangrijk om even terug te keren in de tijd.
   Toen in de jaren zeventig de gewestplannen werden opgesteld, was er nauwelijks aandacht voor natuur. Meerdere gewestplannen kleurden de open ruimte zowat helemaal geel. Dat was toen bedoeld als openruimtegebied, maar werd later geïnterpreteerd als bestemming agrarisch gebied. Hierdoor werden hele riviervalleien met hun historische graslanden en natuurlijke overstromingsgebieden, bossen en zelfs gehuchten nogal ondoordacht ingekleurd als agrarisch gebied.
   Begin jaren 2000 volgde dan de Ruimtebalans Vlaanderen. Conform deze ruimtebalans moet nog 33 251 ha van de bijna 800 000 ha gebied met agrarische bestemming herbestemd worden als natuurgebied. Dat net om de omzetting van openruimtegebied naar agarisch gebied toch enigszins recht te zetten. Daarnaast was overeengekomen 125 000 ha Vlaams Ecologisch Netwerk af te bakenen binnen het groen en ecologisch kwetsbaar gebied, evenals een grote oppervlakte agrarisch gebied (70 000 ha) tevens te bestemmen als natuurverwevingsgebied waar landbouw en natuur samengaan. De aankopen voor natuur binnen 'agrarisch gebied' op de gewestplannen, kaderen binnen deze afspraken. Hoe dan ook zijn binnen het landbouwgebied een hoge milieustandaard, leefgebied voor akkernatuur en bescherming van de valleien noodzakelijk om de ecosysteemfuncties te vrijwaren waarvan wij als mensen afhankelijk zijn: een gezond milieu, zuivere lucht, proper en voldoende water, ruimte voor waterberging, aanpak van droogte, klimaatbuffering…

4. **De uitbouw van natuurgebieden door Natuurpunt legt geen extra beperkingen op aan de omliggende landbouwers, ondernemers of bewoners.**
   Ook voor gronden die in de zogenaamde Globale Kaders vallen (d.w.z. de zone die na goedkeuring van het beheerplan volgens de overheid potentieel in aanmerking komen voor natuurbeheerplannen), gelden er geen nieuwe beperkingen, verplichtingen of voorwaarden voor de omgeving. De eigenaar van een grond verkoopt aan wie hij wil, de pachtwetgeving blijft volledig spelen met alle rechten voor de zittende pachter, er is geen voorkooprecht voor Natuurpunt. In het huidige debat heerst er een grote verwarring tussen de natuurbeheerplannen op vrijwillige basis aan de ene kant en gebieden met de bijzondere bescherming van de Europese Natura 2000-gebieden en van het Vlaams Ecologisch Netwerk aan de andere kant. Enkel voor deze beide laatsten geldt wel een verslechteringsverbod met mogelijke externe consequenties.

Landbouwers en natuurbeschermers beheren samen de open ruimte die sterk onder druk staat. Zowel landbouw als natuur worden bedreigd door de verregaande betonnering, de klimaatverandering en de ineenstorting van de biodiversiteit. Door het natuurweefsel te herstellen kunnen we zorgen voor een robuust, veerkrachtig en levend landschap, voor propere lucht, water en bodem en het opvangen van de klimaatverandering.

Kortom, natuur is de oplossing, niet het probleem.
Daarom moet de polarisatie doorbroken worden en mag niet toegegeven worden aan steekvlampolitiek die de natuur-, milieu- en klimaatproblematiek minimaliseert of zelfs ontkent. Niemand hoeft te kiezen tussen landbouw of natuur. We hebben ze allemaal allebei nodig. Als Natuurpunt zijn we ervan overtuigd dat er in een toekomstgerichte open ruimte plaats is voor én landbouw én natuur en dat in wederzijds respect. Als lokaal bestuur bent u het best geplaatst om dat pact tussen landbouw en natuur mee vorm te geven.

Ook in uw gemeente is een Natuurpunt-afdeling actief. We zijn inwoners die zich vrijwillig inzetten voor een sterker natuurweefsel dat de gemeenschap zoveel meerwaarde biedt op vlak van klimaat, gezondheid, biodiversiteit en landschap. Dat we dat belangeloos doen met hart en ziel is een zegen voor uw gemeentebeleid.

Geef ons alstublieft de wind in de zeilen.

Bart Vangansbeke
Voorzitter Natuurpunt vzw

Noah Janssen
Algemeen Directeur Natuurpunt

Velpe- en Getebekken
Alarm: natuuraankopen op de helling!

Iconische natuurgebieden niet meer te realiseren in de toekomst?

Tijdens het overleg van de Vlaamse Regering met de boeren na het boerenprotest, stond ook het aankoopbeleid ten behoeve van natuur sterk onder druk. Als de eisen van de Boerenbond ingewilligd zouden worden om realisaties van natuur in het agrarisch gebied onmogelijk te maken, zou dit desastreus zijn voor de natuur, het landschap en de samenleving in onze streek. In het Velpe- en Getebekken liggen alle natuurgebieden in de agrarische bestemming van het 50 jaar oude Gewestplan Tienen-Landen. Iedereen kent deze unieke natuurgebieden zoals de orchideeënrijke en soortenrijke graslanden, de moerassen die deel uitmaken van het watersysteem, de moerasbossen en andere gebieden die amper van belang zijn voor de landbouw en die door Natuurpunt de laatste 25 jaar op vrijwillige basis en zonder enige beperking voor het omliggend ruimtegebruik als beheerd natuur.gebied gerealiseerd werden.

Natuur als bliksemafleider om het ongenoegen van de boeren te sussen

Hieronder een lijstje van deze iconische gebieden die als de eisen van de Boerenbond ingewilligd worden, nooit hadden mogen tot stand komen en waarvan de verdere uitbouw nu onmogelijk dreigt te worden. In de paniek na het boerenprotest werd onterecht de focus gelegd – als een symbolische scalp of trofee om binnen te halen – op de stopzetting van aankopen van natuurgebied in agrarisch gebied. Alhoewel uit een recente studie van de KBC (nochtans ook aan de Boerenbond gelieerd) blijkt dat natuuraankopen en bebossing geen invloed hebben op de prijszetting van landbouwgronden. Integendeel, juist milieumaatregelen die leiden tot een afname van de veestapel, verminderen de druk op de prijs van de landbouwgronden en dragen aldus bij aan meer rendement in de landbouw.

Het aankoopbeleid van natuurgebieden in de valleien van Gete en Velpe en zovele andere valleien die op de oude gewestplannen als agrarisch gebied aangeduid werden, hing (of hangt nog steeds) aan een zijden draadje en het is enkel en alleen door de vasthoudendheid van minister Zuhal Demir binnen de Vlaamse Regering dat een complete ramp kon voorkomen worden. Dank aan minister Zuhal Demir. We hopen dat zij erin slaagt ook in de toekomst een verantwoord aankoopbeleid van potentieel belangrijke natuurgebieden mogelijk te maken, want die zijn o.a. van belang voor het waterbeleid en betekenen geen verstoring van de agrarische structuur.

Deze bedreiging omzetten in een kans voor een versterkt toekomstgericht en verantwoord aankoopbeleid is trouwens de essentie van de campagne Natuur in het Hart in Oost-Brabant.

Natuur op het terrein ondanks achterhaalde bestemming agrarisch gebied op de gewestplannen. Foto Pieter-Jan Alles

Natuurgebieden in het Velpe- en Getebekken die volgens de actuele Boerenbond-doctrine nooit hadden mogen bestaan:

- Rosdel (Hoegaarden) met zijn orchideeënrijke en bloemrijke kalkgraslanden die aan Alpenweiden doen denken en unieke mogelijkheden bieden voor landschapsbeleving
- Mene-Jordaan (Boutersem, Hoegaarden, Tienen) met de mozaïek van kalkmoerassen, unieke tufbronnen met kalkneerslag, soorten- en structuurrijke graslanden en bossen in vallei en op de flanken waardoor erosie voorkomen wordt
- Getebeemden en Oude Spoorweg (Hoegaarden en Tienen) met oude graslanden met cultuurhistorische landschapsstructuren en hoge biodiversiteit en belangrijk voor de waterhuishouding
- Doysbroek (Neerlinter) met soortenrijke natte graslanden, prachtig bloeiende meidoornstruwelen en een eldorado voor insecten hieraan gebonden.
- Grote Getevallei (Linter, Tienen, Zoutleeuw) als complex valleisysteem met ruimte voor water en biodiversiteit en wilde natuur. Het kerngebied van de kamsalamender – ook Getedraak genoemd- en vele soorten van grootschalige natte natuurcomplexen. Het Grote Getewandelnetwerk werd zelfs tweemaal uitgeroepen tot het meest attractieve wandelnetwerk resp. in Vlaanderen en in Vlaams-Brabant
- Tiens Broek (Tienen, Linter) waar te samen met het Wissebos een belangrijke oude veenkern voorkomt. Veenkern die zolang het veen nat blijft, een reuzeopslag van CO_2 verzekert, vele malen groter dan bos, en dus een belangrijke klimaatbuffer is, maar bij verdroging/drainering het omgekeerde teweegbrengt: het vrijkomen van een CO_2-bom.
- Aronst Hoek (Geetbets, Zoutleeuw) een natuurcomplex van meer dan 550 ha in de delta van Gete en Melsterbeek vol van biodiversiteit en van cruciaal belang voor het watersysteem
- Rozendaalbeekvallei (Vissenaken-Tienen) en Paddepoel (Glabbeek) met unieke blauwgraslanden, en een doorstroommoeras dat in vorig nummer van Natuur en Landschap uitgebreid aan bod kwam (Natuur en Landschap, 2024,1, p. 8-11)
- Hazeberg - Bovenloop Velpevallei - Molensteen (Bierbeek)

en nog zovele andere beheerde natuur.gebieden, die er nu staan als rotsen in de branding, als natuur voor iedereen, voor de lokale bevolking en voor de recreanten.

In Rosdel (Hoegaarden) waar Natuurpunt sinds 2000 op de kalkrijke hellingen soortenrijke graslanden ontwikkelde, komen nu naast verschillende orchideeën voor Vlaanderen unieke soorten voor zoals het klaverblauwtje. Foto Pieter-Jan Alles

Hoe Natuurpunt de laatste 25 jaar het verschil maakte bij uitbouw uniek netwerk natuur.gebieden en dit ook wil blijven doen

Natuur beschermen in het zuidoosten van Vlaams-Brabant was steeds moeilijk: nauwelijks habitatgebieden, nauwelijks natuurgebied op het gewestplan,... omdat dat gewestplan indertijd (van meer dan 50 jaar geleden!) hier zo kwistig de gele kleur (voor landbouwgebied) heeft gehanteerd zonder rekening te houden met de wel degelijk aanwezige natuur en bossen, de kwetsbare valleien en zelfs aloude historische gehuchten. Deze streek staat in Vlaanderen niet alleen. Denk maar aan bv. de IJzervallei, die het afgelopen jaar in nieuws kwam met ernstige wateroverlast en waterellende...

Ondanks deze handicap is hier in Zuidoost-Brabant een stevig netwerk aan natuur.gebieden uitgebouwd. Tegen de stroom in en met prachtige resultaten voor de natuurontwikkeling en de invulling van publieke doelen. Deze natuurgebieden zijn er gekomen niet door regeltjes, wetgeving of beslissingen op de gemeenteraden, ze zijn er gekomen omdat de inwoners van de regio zich hebben georganiseerd om maatschappelijke doelen te realiseren. Natuur.gebieden die nu stuk voor stuk Vlaamse topgebieden zijn en die er niet of nooit geweest zouden zijn indien de boerenorganisaties zoals ze nu eisen, hun zin hadden gekregen: lees alle natuuraankopen stop zetten binnen het gedateerde agrarisch gebied op de gewestplannen.

Wat zouden we dan wel gehad hebben?

Alleen een grootschalig landbouwlandschap zonder biodiversiteit, zonder belevingswaarde en met een desastreus water-erosieprobleem.

In plaats van deze gebieden te verwensen en de zwarte piet toe te schuiven, zouden we elke Vlaamse gemeente een Doysbroek, een Rosdel of een Paddepoel willen toewensen. Dergelijke gebieden zijn een noodzakelijk onderdeel van een leefbare gemeente.

En dit gaat veel verder dan alleen zorg voor de biodiversiteit,… ze leveren een bijna eindeloze resem aan maatschappelijke diensten: een gezond milieu, zuivere lucht, proper en voldoende water, ruimte voor waterberging, aanpak van droogte, opslag CO_2, klimaatbuffering…

Ze zijn gerealiseerd doordat oprechte, geëngageerde en gedreven vrijwilligers binnen een lokale Natuurpunt-afdeling zich hiervoor hebben ingezet geholpen door deels publieke middelen, maar evenzeer met de inbreng van heel veel eigen middelen en energie. Eigen middelen die ingezet werden voor duurzame maatschappelijke doelen.

Hierna volgen drie voorbeelden hoe Natuurpunt en haar vrijwilligers in het Velpe- en Getebekken natuurgebieden hebben uitgebouwd met prachtige resultaten voor de biodiversiteit en zonder de landbouwstructuur aan te tasten.
Natuurherstel in:
- Hoegaarden
- de Grote Getevallei
- Heibos in Kortenaken en omgeving

Wat nu iconische natuurgebieden met prachtige landschappen en rijke biodiversiteit in agrarische bestemming zijn, moeten ook in de toekomst verder gerealiseerd en uitgebouwd worden.
BL. Grote Getevallei Linter, foto Pieter-Jan Alles - BR. Hazenberg Opvelp, foto Jules Robijns - ML. Tiens Broek Tienen met Wissebos in de verte, foto Pieter-Jan Alles - MR. Aronst Hoek Geetbets, foto Jaak Geebelen - OL. Rozendaalbeekvallei Vissenaken, foto Luc Nagels - OR. Menevallei Meldert, foto Paul Van Nuffel.

Deze natuurgebieden in agrarische bestemming herbergen een hoge soortenrijkdom en zorgen voor functionerende ecosystemen. BL. grauwe klauwier in structuurrijke valleilandschappen, foto Karel Van Rompaey - BR. de zeldzame knautiabij op beemdkroon, foto Pieter-Jan Alles - ML. bolwerk bedreigde wulp in Gete- en Velpevallei, foto Pim Wolfs - MR. oranjetipje op pinksterbloem, alleen in bloemrijke graslanden, foto Johan Quinten - OL. brede orchis in natte, niet bemeste graslanden, foto Dieter Bauwens - OR. knolsteenbreek, typisch voor valleigebieden, foto Jaak Geebelen.

Velpe- en Getebekken

Natuurherstel in Hoegaarden: Natuurpunt maakt het verschil

Hoegaarden: een gemeente die bekend staat om haar prachtige landschap, haar bier maar ook haar erosie- en waterproblematiek, en evenzeer om haar door Natuurpunt gerealiseerde aantrekkelijke natuur.gebieden. In 1978 bij de vaststelling van het gewestplan Tienen-Landen was het duidelijk: landbouw was de basis van het landschap, natuur was maar een onbelangrijke bijzaak die hierin verweven was. Landbouw en natuur werden als één geheel beschouwd en aangeduid in dezelfde gele kleur, nl. als agrarisch gebied. Kwistig werd het gele penseel gebruikt voor 87% van de gemeente en het groene amper voor 2,5%. Onder die laatste vielen alle bufferzones, parkgebieden en natuurgebieden. In Hoegaarden was er voor exact 1,01 ha natuurgebied voorzien.

Vijftig jaar later en door werken van onderuit heeft Natuurpunt Velpe-Mene ruimte gecreëerd voor effectieve natuur in het omgevende agrarische landschap met de oprichting van de reservaten Mene-Jordaan, Meldertbos, Rosdel en Getebeemden. Allemaal gebieden die tot stand zijn gekomen zonder enige aantasting van de landbouwstructuur of het landbouwkarakter van het Hoegaardse. Bouwen in overstromingsgebied werd tegengehouden. Er werd gewerkt aan aaneengesloten natuurgebieden gaande van de vallei over de erosiegevoelige hellingen tot aan het plateau met gradiënten. Juist dit blijkt nu enorm belangrijk bij de aan de gang zijnde klimaatverandering om de nodige buffers voor adaptatie op te bouwen, om het landschap

Ringslang in Meldertbos en Mene-Jordaan. Foto Dieter Bauwens

Hondskruid in Rosdel. Foto Hugo Abts

Unieke groeiplaats van bleek bosvogeltje in Hoegaarden. Foto Rik Convents

Bokkenorchis. Foto Rik Convents

Menevallei: moeras en nat grasland. Foto Pieter-Jan Alles

Bijenorchis. Foto Dieter Bauwens

Kalkhoudend moeras. Foto Jules Robijns

Droog grasland met marjolein. Foto Jules Robijns

Margrieten in Rosdel. Foto Pieter-Jan Alles

robuuster te maken tegen erosie die steeds verergert door de toegenomen piekneerslag en schaalvergroting van de akkers, en met veenbehoud en veenherstel in de valleien. Zoals eerder al gezegd: veen dat mits het behoud van de natte valleibodem de beste opslag garandeert van koolstof – trouwens veel meer dan bos – maar bij draineren en ploegen enorme hoeveelheden koolstof in de atmosfeer brengt. Door terugdringen van de drainage binnen de beheerde percelen en het behoud van veenweiden die dus niet omgezet werden naar maïsakkers heeft Natuurpunt Velpe-Mene het vrijkomen van een koolstofbom voorkomen.

Wat gebeurde, is een zegen voor de streek, voor het dorp, voor de samenleving en dit zonder veel complicaties, op een vrijwillige manier, zonder enige dwang, zonder enige beperking voor derden – in weerwil van wat de landbouw beweert – maar met enorme baten. Natuur volgens het Natuurpunt-model: een kans voor de streek! Ondertussen staan de natuur.gebieden als een huis. Wordt Hoegaarden gezien als een echt wandelgebied en worden de reservaten algemeen erkend als zeer waardevol. Dit was niet altijd zo, en ook hiervoor is gestreden en zijn enorme inspanningen geleverd. Maar blijkbaar staan onder druk van manifesterende tractoren die aanpak en deze natuuroplossingen opnieuw ter discussie.

Met dit verhaal willen we duidelijk aantonen dat natuur een kans is voor een streek, een kans die we in ons aller belang moeten grijpen. Het is de natuur die bedreigd is, niet de natuur die bedreigt, ook niet binnen het agrarisch gebied. Niet de natuur is het probleem, de natuur is de oplossing. Dat is de essentie van de campagne Natuur in het Hart in Oost-Brabant.

Velpe- en Getebekken

10 jaar natuurgebied Grote Getevallei, grootse natuur veilig gesteld in agrarisch gebied.

Wim Fourie

Het Natuurgebied Grote Getevallei is een typevoorbeeld van een gebied waar hoge natuurwaarden, een attractief wandelnetwerk en synchronisatie met waterbeheer hand in hand gaan. Bij de ruilverkaveling Melkwezer werd gekozen om het gebied Doysbroek een natuurfunctie te geven. Toen de jonge Provincie Vlaams-Brabant gronden zocht voor natuurontwikkeling en om te bebossen, werd na een overlegproces o.m. met de landbouwsector gekozen om dit te doen in de Getevallei (1997). Ondanks het feit dat het valleilandschap van de Getevallei een hoge biodiversiteits- en landschappelijke waarde heeft en ook periodiek overstroomt werd bij de vaststelling van het gewestplan Tienen-Landen ook in de Getevallei, buiten het Wissebos, geen natuurgebied aangeduid en kreeg dit valleigebied met de Tiense Putten, Doysbroek, complex Grote Gete en Aronst Hoek een gele kleur, nl. agrarisch gebied. Duidelijk een aberatie die niet heeft verhinderd dat op vrijwillige basis een heus netwerk van samenhangende natuurcomplexen kon uitgebouwd worden zonder dat deze gebieden beperkingen of afstandsregels opleggen. Daarom is ook het natuurgebied 'Grote Getevallei' een typevoorbeeld voor de campagne 'Natuur in het Hart in Oost-Brabant'. Ook hier is het werk niet af en is het belangrijk dat we de natuurgebieden verder kunnen uitbouwen en uitbreiden.

Hoe het beheerde natuurgebied Grote Getevallei tot stand kwam

Sinds 1996 zetten vrijwilligers van Natuurpunt zich in om de natuurwaarden van de Grote Getevallei te verhogen. Destijds werden twee kleine natuurgebieden beheerd. Vandaag zijn dit de hoekstenen van natuurgebied Grote Getevallei. In Neerlinter is dit Doysbroek met zijn mozaïek aan natuurtypes, zoals bloemrijke graslanden, bosjes en de halfopen, ruigere wastine. In Drieslinter wordt sindsdien ook het poelenlandschap Viskot beheerd. Hier werd een belangrijke populatie kamsalamanders (her)ontdekt, waarop het gevoerde beheer steeds meer werd afgestemd en gefinetuned. Het redden en veilig stellen van deze populatie "Getedraken" betekende de start van de samenwerking tussen de provincie Vlaams-Brabant, het Regionaal Landschap Zuid Hageland, de gemeente Linter en Natuurpunt. In 2014 legde de provincie Vlaams-Brabant het beheer van de provinciale gronden in Zoutleeuw en Linter, voornamelijk gelegen tussen Viskot en Doysbroek, in de deskundige handen van Natuurpunt. Natuurgebied Grote Getevallei was geboren, en blaast dus dit jaar al tien kaarsen uit!

Natuurherstel op kruissnelheid

In 2019 keurde de Vlaamse Overheid het natuurbeheerplan voor natuurgebied Grote Getevallei goed. Dankzij de gedegen kennis van lokale vrijwilligers zijn op de juiste plaatsen de natuurdoelstellingen hoog gelegd. Door professionele en vrijwillige medewerkers van Natuurpunt is hard gewerkt om dit beheerplan ook tot uitvoering te brengen. Zo werden bossen uitgebreid aansluitend op bestaande boskernen, terwijl op de valleiflank extra hagen en houtkanten werden aangeplant. Ruigtes werden opnieuw in maaibeheer genomen of bergraasd en op de meest interessante locaties, waar bijvoorbeeld grondwater tot het maaiveld reikt, herstelde Natuurpunt bloemrijke graslanden. Waar een win-winsituatie mogelijk is, wordt samengewerkt met lokale landbouwers onder de vorm van maai- of begrazingsbeheer. Resultaten bleven dan ook niet uit. Naast het uitbreiden van de populatie kamsalamanders, huisvest de Grote Getevallei sinds een paar jaar ook nieuwe soorten dagvlinders zoals klaverblauwtje en staartblauwtje. Detailbeheer van natte bloemenrijke graslanden deed dotterbloemen opnieuw bloeien, en ondertussen zijn er zelfs verschillende soorten orchideeën terug te vinden.

Grote Getevallei: bloemrijke graslanden, hier met brede orchis. Een zegen voor de biodiversiteit.
Foto Pieter-Jan Alles

In de lente zijn we vereerd om zomertortel, wielewaal, geelgors, grauwe klauwier, spotvogel, nachtegaal en vele anderen notoire valleivogels te mogen ontvangen in het natuurgebied.

Attractief wandelnetwerk Grote Getevallei

Maar ook aan alle mensen die graag genieten van al dat moois werd de laatste 10 jaar gedacht. Het Wandelnetwerk Getevallei werd intussen al bekroond. Vooral door de inzet van het Regionaal Landschap Zuid Hageland en met de steun van gemeente Linter en de provincie Vlaams-Brabant verschenen er tal van leuke infrastructuren in de Grote Getevallei. Denk daarbij aan de 'Golden Geet', de natuurlijke speeltuin aan de Stationsstraat, de klimsalamander en recent ook de uitkijktoren "Houten Reus" aan de Kamsalamanderhut. Hierdoor blijven de wandelingen door het natuurgebied voor jong en oud interessant.

10 jaar Grote Getevallei

We laten de 10de verjaardag van de Grote Getevallei uiteraard niet zomaar aan ons passeren. Het is ook een gepast moment om alle vrijwilligers die betrokken zijn in dit project – letterlijk – in de veldbloemen te zetten. Niet alleen worden talloze beheertaken vervuld, ook staan ze in voor de coördinatie van het gevoerde beheer, de montoring, het organiseren van evenementen die de broodnodige centjes in onze lade brengen, gerichte aankopen om toe te werken naar nog betere natuurwaarden,…
Ze zijn met andere woorden onbetaalbaar.

Daarom plannen we op 2 juni 2024 een **"Receptiewandeling 10 jaar natuurbeheer Grote Getevallei"**, waarbij we onze gasten langs de meest in het oog springende natuurplekken gidsen. Wil jij er graag bij zijn? Kom dan om 9 uur naar het Stationsplein in Drieslinter. Afsluiten doen we rond de middag aan de Kamsalamanderhut, waar we eerst een glas heffen en klinken op een biodiverse toekomst.

Belangrijke populatie van de grote kamsalamander onze "Getedraak": een typische soort voor de Grote Getevallei. Foto Pieter-Jan Alles

Voor vragen over de activiteit of natuurgebied Grote Getevallei kan je terecht op natuurpunt.linter@gmail.com of volg ons via https://www.facebook.com/natuurpunt.linter.

Foto Kevin Lambeets

Velpe- en Getebekken

Hoe Natuurpunt Gete-Velpe kleur en leven geeft aan het agrarisch landschap rond het Heibos, Kortenaken

Jaak Geebelen

In en rondom de Heibos bevond zich 25 jaar geleden een uitgekleed Hagelands landschap met zwaar bemeste weilanden, maisakkers en laagstamboomgaarden. In die periode kocht Natuurpunt het bos samen met aanliggende gronden. Inmiddels werden er rondom dit kerngebied nog een 20-tal hectaren voor de biodiversiteit kansrijke percelen in agrarisch gebied op het gewestplan aangekocht. Met als doel de verloren landschaps- en natuurwaarden voor een gedeelte te herstellen.
Na 25 jaar hebben onze initiatieven het agrarisch gebied rondom de Heibos een totaal andere aanblik gekregen. De voormalige bemeste en bespoten maisakkers evolueren naar kruidenrijke graslanden en werden via diverse plantacties omzoomd door hagen en houtkanten. Hiervan profiteren talrijke vogels zoals bijvoorbeeld geelgors, roodborsttapuit en veldleeuwerik die terug een plek in het landschap kregen. Ook de insecten waaronder de bestuivers vinden er weer hun gading. Zo komt er terug leven in de groene woestijn die het landbouwlandschap tegenwoordig is.

Voor het graslandbeheer werkten we vanaf het begin samen met een biolandbouwer. De graslanden worden door hem gemaaid en/of door zijn dieren begraasd. Kortom een voorbeeld hoe versterking van de biodiversiteit en de landschappelijke waarden samengaan, en hoe terzelfdertijd kan samengewerkt worden met de lokale landbouwers in een korte ketenmodel. Natuurherstel werkt en samenwerking landbouw en natuur kan.

Boven. Schril contrast en harde grens tussen beheerd natuurgebied en akker. Foto Jaak Geebelen

Links. Roodborsttapuit: terug van weg geweest dankzij herstel structuurrijk landschap zoals in foto hieronder. Foto Karel Van Rompaey

Onder. Foto Jaak Geebelen

Demervallei

Natuur en uitbouw natuur.gebieden als leidraad voor een veilige en mooie Demervallei

Luc Vervoort

Met grote inspanningen van Natuurpunt-vrijwilligers, sympathisanten en overheden als het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de Vlaamse Waterweg kon afgelopen decennia een netwerk van beheerde natuurpercelen worden uitgebouwd in de Demer en Laakvallei van Diest tot Werchter. Gebieden zoals de Demerbroeken, Achter Schoonhoven, Vorsdonkbroek, Demerbeemden en Laekdal zijn ondertussen een begrip inzake landschapsbeleving en biodiversiteit tot ver buiten de streek. Samen vormen deze gebieden de sterkhouders voor Europese natuurwaarden op de rand van Kempen en Hageland. Deze resem natuurgebieden bieden naast de biodiversiteit nog verschillende andere ecosysteemdiensten aan de bevolking waarvan de bescherming tegen overstromingen en drinkwatervoorziening de meest gekende zijn. Maar het werk is niet af en dreigt nu onmogelijk gemaakt te worden.

Ruimte voor natuur is ruimte voor water

Vroegere indijkingen en uitdiepingen van de rivier bleken geen afdoende en duurzame oplossing tegen wateroverlast. Integendeel, de rechttrekkingen van rivieren en beken hebben de problemen naar stroomafwaarts verlegd. In periodes van toenemende droogtes door klimaatverandering tasten ze op onverantwoorde wijze de grondwaterpeilen aan. Bovendien waren al deze ingrepen een ramp voor de biodiversiteit. Het grondwaterpeil daalt zodanig dat poelen, sloten en andere natte biotopen een groot stuk van het jaar droogvallen. Wat het leven kost aan heel wat zeldzame fauna en flora.

Rond de slogan ‘Natte voeten, droge broeken’ stelde Natuurpunt Oost-Brabant, Regionale vereniging voor Natuur en Landschap destijds reeds de noodlottige samenhang van verdroging en wateroverlast aan de kaak. Overstromingen én verdroging: beide euvels zijn onlosmakelijk met mekaar verbonden door de te snelle afvoer van neerslagwater en te weinig infiltratie ervan in de bodem als grondwater.

Vele jaren acties en studiewerk én zovele afwegingen en inspraakrondes verder komen een aantal herstelacties van de grond. Dit in het kader van het ‘Sigmaplan’ en de ‘Blue deal’, door de Vlaamse overheid opgestelde actieplannen die de schade van overstromingen en verdroging ten gronde willen aanpakken. Resultaten worden nu met mondjesmaat zichtbaar, maar telkens zal een gedegen finetuning vereist zijn om natuurwaarden mee te laten liften op deze ingrepen. Water is de kracht achter al de natuurgebieden in de Demervallei, en naast herstel van natuurlijker waterpeilen is ook de waterkwaliteit en een doorgedreven waterzuivering nog een hele opdracht.

Demervallei: ruimte voor natuur is ruimte voor water en vice versa. Foto Luc Vervoort

Overstroomde maisvelden in de vallei: de onzin geïllustreerd van zwaar gedraineerde en bemeste maisvelden tot tegen de oevers van de rivier. Hier moet de vallei teruggegeven worden aan de natuur of het landbouwgebruik aangepast worden aan de rivierdynamiek. Foto Kevin Feytons

Integrale oplossing?

Het Sigmaplan voorziet om de loop van de Demer terug een derde langer te maken door de (her)inschakeling van een 30-tal van de vroeger afgesneden meanders (de zgn. 'coupures'). Zo kan er meer water gebufferd worden in natte periodes en zal de rivier in droge periodes 'voller' blijven zodat hij het omliggende grondwater minder aanzuigt. Bij heel hoge waterafvoeren kan bovendien het Demerwater vrij over de niet-ingedijkte oevers van de herstelde meanders afvloeien naar de natuurlijke overstromingsgebieden.

Ondanks de verschillende natuurgebieden in beheer bij Natuurpunt en het Agentschap Natuur en Bos van de Vlaamse Overheid zijn veel valleigronden nog in versnipperde eigendom en zijn er tegenstrijdige belangen. Ongeveer iedereen is er wel voorstander van dat natuur en water ergens een plaats moeten krijgen, maar liefst niet op de eigen grond. Dus wordt bij dreigende overstromingen het water zoveel mogelijk op de natuurgebieden afgewenteld i.p.v. de vallei als geheel te gebruiken. Maar natuurgebieden zijn er niet mee gebaat dat ze onnatuurlijk dikwijls en veel (vervuild) water met een zeer hoge waterkolom moeten bergen omdat er elders te weinig ruimte voor water wordt gemaakt. Want dan verzuipt een groot deel fauna en flora, zeker als die 'berging' in de zomer moet gebeuren. Alleen grootschalige samenhangende natuurgebieden in de valleien geven voldoende ruimte voor water. Een integrale aanpak met herstel van de waterhuishouding en natuur over grote delen van de vallei, kan een duurzame oplossing garanderen.

Hier ligt ten dele ook de uitdaging: hoe de resterende landbouwactiviteiten terug in overeenstemming kunnen gebracht worden met de aard van het gebied, met name hoe diep ontwaterde en sterk bemeste maïsvelden in de vallei terug omgezet kunnen worden naar duurzaam beheerd gras- en weiland. Een bodemgebruik dat eeuwenlang de hoofdmoot vormde in de vallei en een samenleven van natuur en landbouw al die tijd wél mogelijk maakte.

Van duurzaam landgebruik naar industriële landbouw

De Demervallei was het typevoorbeeld waar duurzame traditionele landbouw, ecosysteemdiensten en biodiversiteit grotendeels samenspoorden. Het historisch gemengd landbouwbedrijf benutte de grond telkens naar zijn aard en geschiktheid. Vochtige en overstroombare gronden waren ideale hooi- en weilandgebieden. In een tijd toen het vee nog op de wei mocht… Dankzij de winteroverstromingen met vruchtbaar leemhoudend water, was de vallei zelfs de motor voor akkerteelten op de drogere gronden elders. Vee en hooi brachten via de mest de voedingsstoffen aan die de akkerteelten mogelijk maakten. Er was dus een recuperatiesysteem en kringloopsysteem avant la lettre. Millenialang.

Sigmaplan Demer, herstelde meander.
Zo kan de rivier enerzijds meer water bufferen en anderzijds meer vasthouden. Foto Kevin Feytons

De komst van kunstmest en de aanvoer van veevoer, grotendeels soya uit ontboste tropische gebieden, veranderden dit beeld op korte termijn. Het kringloopsysteem via de vallei werd teniet gedaan, en omgekeerd was het nu de bedoeling dat de vallei de mestoverschotten van een overgedimensioneerde veeteelt moest te slikken krijgen. Een gewas dat op die zwaarbemeste gronden goed wil aarden, is maïs. Om de natte valleigronden goed toegankelijk te maken voor de zware machines moesten de valleigronden diep worden ontwaterd en de vallei overstromingsvrij worden. Dit valt moeilijk 'duurzame landbouw' te noemen. Van de oorspronkelijke biodiversiteit schiet op deze manier niet veel meer over.

Samenhangende beheerde natuurgebieden noodzakelijk

Veel ecologisch waardevol landbouwgebied, ook als dusdanig bestemd op de gewestplannen, is op die manier systematisch verloren gegaan. Natuurpunt heeft zich op volledig vrijwillige basis ingezet om gebieden met soortenrijke graslanden, waardevolle poelen en sloten te vrijwaren van vernieling en een gepast beheer te geven. Dikwijls werkt ze hiervoor samen met landbouwers die hooi en extensief houden van vee nog wel in hun bedrijfsvoering trachten in te passen. Maar ook andere natte natuur en bossen bleven niet gespaard van het modern landbouwgebruik: verdroging, vermesting en pesticiden dringen diep door in de natuurgebieden aangeduid op de gewestplannen. Daarom streeft Natuurpunt naar grote samenhangende natuurgebieden in de Demervallei om negatieve invloeden te weren en anderzijds positieve ingrepen op voldoende schaal te kunnen nemen voor herstel van biodiversiteit en ecosysteemdiensten. Meestal komt dit neer op het herstel van het natte karakter, een natuurlijke bodemvruchtbaarheid en een mozaïek van vegetaties. De meeste beheerde natuurgebieden vormen stilaan een staalkaart voor deze aanpak en zijn de sterkhouders voor de biodiversiteit op regionaal tot zelfs internationaal niveau. Om dit verder mogelijk te maken is een slagvaardig aankoopbeleid nodig.

Europees waardevol

Zoals bekend is de Demervallei grotendeels aangeduid als Europees te beschermen Vogel- en Habitatrichtlijngebied. De doelstellingen voor de hier te herstellen habitats en leefgebied voor beschermde soorten werden eerder reeds vastgelegd. Zonder het bovenbeschreven herstel van een meer natuurlijke waterhuishouding, is het herstel of de terugkeer van deze soorten uiteraard niet mogelijk. Het is de bedoeling – en zelfs een verplichting – dat Europees bedreigde vogelsoorten als roerdomp, porseleinhoen en kwartelkoning terug kunnen keren naar de Demervallei. Ook blauwborst, watersnip, grauwe klauwier, zomertaling en vissen als grote modderkruiper en kwabaal of Europees bedreigde vlinders en libellen moeten in de Demervallei terug een beter oord vinden.

Ondertussen spreken de reeds behaalde resultaten van het natuurbeheer in de Demergebieden alvast boekdelen. Heel zeldzame biotopen zoals trilvenen, soortenrijke waterpartijen, broekbossen en orchideeënrijke natte graslanden werden – op deskundige wijze en met zeer veel inzet van de beheerteams van Natuurpunt – hersteld. Soms zelfs op een niveau dat niet meer mogelijk werd geacht voor Vlaanderen. Verschillende sterk bedreigde of uitgestorven gewaande soorten keerden weer. Langs de wandelpaden en tijdens de talrijke excursies kan het publiek kennis maken met deze wondere wereld.

De Demer- en Laakvallei bezitten ook nog een uitzonderlijk landschappelijk en cultuurhistorisch erfgoed dat een erkenning opleverde door de Vlaamse regering als zgn. 'erfgoedlandschap'. Landschappelijke ingrepen zullen dit patrimonium moeten ontzien of versterken. Voor de beheerde natuurgebieden werden of worden beheerplannen opgemaakt die het behoud of de versterking van natuur en erfgoed combineren.

Beheerde natuurgebieden dragen dus aanzienlijk bij aan een veiliger rivier en tegelijk een boeiender, levendiger en

Voorbeelden biodiversiteit in de Demervallei: Harlekijn (Kevin Feytons) - Gele wasplaat (Kevin Feytons) - Blauwborst (Willy Vandersteegen) - Phegeavlinder (Kevin Feytons)

aantrekkelijker valleilandschap. Alleen maar meerwaardes voor de mensen die er wonen en een boost voor het imago van het Hageland.

Natuur als kans voor een streek

De Demer heeft van oudsher de identiteit van de streek 'tussen Kempen en Hageland' mee bepaald. De bewoning en de menselijke activiteiten waren erop gericht. Na de grootschalige watervervuiling en verloedering van de vallei keerde men zich er van af. Het troebele water binnen de hoge dijken zo snel mogelijk naar zee sturen was het credo. Projectontwikkelaars lieten hun oog vallen op het open valleigebied voor industrieterreinen, verkavelingen of weekendparken, voor de agro-industrie was of is het nog steeds vooral een dumpplaats van overtollige mest. Natuurgebied werd beschouwd als waardeloze grond.

Nu begint men gelukkig meer en meer de waarde te zien van water en natuur en het samenhangende beheer ervan. Niet alleen voor de zgn. ecosysteemdiensten als bescherming tegen wateroverlast of (drink)watervoorziening, maar ook als bijdrage aan de levenskwaliteit. Aankoop, inrichting, beheer en openstelling van natuurgebieden heeft voor mensen de overweldigende natuurpracht van de vallei geopenbaard. Niet voor niets zijn sommige wandelknooppunten in de Demervallei bij de meest belopen tracés in Vlaanderen.

Ondanks nog heel wat knelpunten kan iedereen merken dat de Demervallei – dankzij de beheerde natuurgebieden en tal van natuurprojecten – in sterk contrast komt te staan met de uitkleding, de verstedelijking en de 'verrommeling' van het landschap rondom. Grotere, robuustere natuurgebieden kunnen de Demervallei maken tot één van de mooiste rivierlandschappen in Vlaanderen. Daar willen we ook in de toekomst verder aan werken. Dat nu het aankoopbeleid van natuurgebieden voor natuurontwikkeling in vraag wordt gesteld, is daarom onbegrijpelijk en volledig contraproductief voor de doelen en uitdagingen rond biodiversiteit, water, klimaat en natuurbeleving.

Op wandel in de Demerstreek, een topbeleving. Foto FB Scherpenheuvel-Zichem

In dit verhaal kan en wil de Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant een trekkersrol blijven spelen. Daarom moeten we nu met de campagne Natuur in het hart in Oost-Brabant de druk om het aankoopbeleid te stoppen tegengaan en deze bedreiging omzetten in een nieuwe kans voor een slagvaardig natuurbeleid. We blijven ons inzetten om gebiedskennis, inspiratie en projecten aan te reiken, mee boeiende plekken te creëren, belevingsplaatsen en -activiteiten voor bijzondere natuur, landschap en erfgoed te realiseren, een ondersteunend vrijwilligersnetwerk te stimuleren en te enthousiasmeren, en als zodanig mee een streekverhaal te maken.

Links. Demerbroeken: Natuurpunt streeft naar grote samenhangende natuurgebieden in de Demervallei in functie van het herstel van de biodiversiteit en de ecosysteemdiensten. Grotere, robuustere natuurgebieden kunnen de Demervallei maken tot één van de mooiste rivierlandschappen in Vlaanderen. Daar willen we ook in de toekomst verder aan werken. Foto Kevin Feytons

Rechts. Aantrekkelijk rivierlandschap. Hier met waterviolier. Foto Luc Vervoort

Onder. Trilveen in Vorsdonkbroek. Veen is nog meer dan bos essentieel voor opslag CO_2 indien niet ontwaterd. Foto Luc Vervoort

Groene Vallei

Natuur in het Hart in de Groene Vallei

Paul van Leest, voorzitter Natuurpunt Kortenberg, lid van Bestuur Regionale Vereniging Natuur en Landschap

Situering vooraf

De Groene Vallei viert feest. In het weekend van 8 en 9 juni is iedereen uitgenodigd om mee te vieren en ter plekke kennis te maken met de Groene Vallei (voor het programma zie p. 22). In de 10 voorbije jaren is de Groene Vallei een begrip geworden: een reeks afzonderlijke natuurgebieden zijn met elkaar verbonden tot een uniek groen hart midden in de verstedelijkte Vlaamse Ruit tussen Brussel-Leuven-Mechelen. Een groen hart dat een hotspot is voor biodiversiteit met vele Europese habitats, en waar ruimte is voor water, herstel van de waterhuishouding en voor natuurbeleving. Een Groene Vallei die een contramal vormt tegen de steeds verdere verstedelijking en essentieel is voor de identiteit en leefbaarheid van deze streek.

De Groene Vallei is een project waar elke gemeente, elk dorp, elke lokale gemeenschap fier zou moeten op zijn. Dit project lijkt nu vanzelfsprekend, het kwam er echter maar dankzij de inzet van vele vrijwilligers van de betrokken Natuurpunt-afdelingen die hier de voorbije jaren hard aan gewerkt en effectief het verschil gemaakt hebben. Niet alleen met woorden en papieren plannen maar met tastbare en onomkeerbare realisaties op het terrein. En daar wringt op dit ogenblik juist het schoentje. Het succes van het project Groene Vallei zit hem in twee met elkaar verbonden determinanten: de tomeloze inzet van zovele geëngageerde Natuurpunt-vrijwilligers én dit gekoppeld aan het vrijwillig aankoopmodel, dat nu ter discussie staat. Daardoor konden zonder enige beperking voor anderen stap voor stap kleine gebieden tot meer samenhangende eenheden uitgebouwd worden.

Momenteel staat in de naweeën van het boerenprotest het aankoopbeleid van natuurgebieden in de valleien, die veelal op de oude gewestplannen nogal ondoordacht agrarische bestemming kregen, onder druk. De Regionale Vereniging Natuur en Landschap, Natuurpunt Oost-Brabant wil met de campagne 'Natuur in het Hart' op een positieve manier het belang van de natuurgebieden en het belang van de verdere uitbouw van deze gebieden in de kijker zetten, en dit door een verantwoord en vrijwillig aankoopbeleid. Vooral in de valleien is dit meer dan nodig. Het gaat hier om gronden met hoge potentiële natuurwaarde en lage landbouwwaarde, maar essentieel voor het herstel van de waterhuishouding en de biodiversiteit. De bijdrage over 10 jaar Groene Vallei past ten zeerste in dit themanummer van Natuur en Landschap.

Waarom de Groene Vallei?

In de zomer van 2013 bundelden de Natuurpunt-afdelingen van Kampenhout, Herent, Kortenberg en MaViSt (Machelen-Vilvoorde-Steenokkerzeel) hun krachten om te komen tot een natuurpark in Midden-Brabant. In het drukbevolkte gebied tussen Leuven, Brussel en Mechelen bevindt zich een grote groene oase. Het natuurpark De Groene Vallei is een prachtig natuurgebied waarvan maar liefst 1300 ha deel uitmaakt van het Europees ecologisch Natura 2000-netwerk, (waartoe slechts een 30-tal gebieden in Vlaanderen toe behoren). Natuurpunt beheerde er in 2014 reeds meer dan 400 ha.

De natuurgebieden, opgenomen in de Groene Vallei, zijn het Silsombos, de Molenbeekvallei en de Rotte Gaten in de gemeente Kortenberg, het Torfbroek, het Hellebos-Steentjesbos-Rotbos en het Weisetterbos-Vogelzang in de gemeente Kampenhout, de Molenbeekvallei en het Kastanjebos in de gemeente Herent en het Floordambos-Peutiebos in de gemeente Steenokkerzeel. Het gaat hierbij vooral om moerasbossen en natte hooiweiden. Die willen we met elkaar verbinden zodat tot het Natuurpark De Groene Vallei kan uitgroeien tot het groene, kloppende hart van Vlaanderen.

De flora behoort tot de Europese top en vele van de planten komen nog maar op enkele plaatsen in Vlaanderen voor of zelfs alleen nog hier. Door de aanwezigheid van kwel (opstuwend grondwater) komen hier vochtige tot natte gronden voor, op een bodem die op heel wat plaatsen kalk bevat. Deze kalkrijke drassige graslanden herbergen tal van zeldzame soorten met in het bijzonder de orchideeën die er dankzij het natuurbeheer opnieuw welig groeien. Er zijn 11 soorten orchideeën te vinden.

De fauna spreekt tot de verbeelding: nachtegaal, blauwborst, houtsnip, havik, ijsvogel, ree, vos, hermelijn, libellen, vlinders,… Maar de natuur is hier vooral ook verweven met cultuur en geschiedenis.

Natuurbeleving in Silsombos

Bezoekerscentrum Groene Vallei

Balie bezoekerscentrum.

Cursus natuurgids in het BC. Foto's Paul Van Leest

Op verschillende plekken langs wandelwegen heb je authentieke dorpsgezichten. Een mysterieus Mariabeeld deed de legende van de “Zwarte Madam” ontstaan, de Stenen Goot, een unieke constructie die het water van de ene waterloop over de andere moet leiden, de verschillende molens, kastelen en oude gebouwen maken het gebied extra aantrekkelijk.

De Groene Vallei biedt schitterende mogelijkheden voor wandelaars en iedereen die van de natuur wil genieten. Stel je voor: een wandeling door moerassen en bossen, wandelen op houten plankenpaden die zich langs bomen, stronken, vijvers en grachten slingeren… In De Groene Vallei krijg je hier en daar een echt gevoel van wildernis. Hier willen we plaats bieden aan natuur en beleving, aan mensen, dieren en planten.

De start

Het project van de Groene Vallei is gestart met een persmoment in februari 2014, met een grote opkomst en publicaties in diverse media. Voor het grote publiek was er een 'Walk for Nature' op 8 juni met een symposium 's ochtends en in de namiddag een uitgebreid pakket aan wandelingen, fietstochten en een huifkartocht. Bij de partners van de Walk vinden we de provincie, de gemeenten, het Agentschap voor Natuur en Bos, enkele horecabedrijven en drie boerderijen met een publiekswerking.

Organisatie

Natuurpunt (samen met de provincie Vlaams-Brabant) wilde Het Natuurpark De Groene Vallei verder laten evolueren als samenwerkingsproject naar een voorbeeldproject voor heel Vlaanderen. Natuurpunt wilde (samen met de provincie Vlaams-Brabant) een voortrekkersrol innemen, maar waarbij het partnership voorop staat. De belangrijkste partners in het uitbouwen van dit project zijn de gemeentelijke overheden (Herent, Kampenhout, Steenokkerzeel en Kortenberg), haar adviesorganen, de landbouw, lokale middenstand en de Vlaamse overheid. Er zouden in de loop van 2014 diverse overlegfora worden opgericht.

Er zijn duidelijke parallellen tussen het ontstaan van de Groene Vallei 10 jaar geleden en de uitbouw van de Brabantse Wouden waar momenteel aan wordt gewerkt. Het was bedoeld als een breed samenwerkingsproject, met veel partners. Het was duidelijk de bedoeling dat de landbouw hierin zou deelnemen, maar ook in de Groene Vallei haakten de landbouworganisaties af omdat ze vreesden dat mogelijke fysieke verbindingen tussen natuurgebieden ten koste zouden gaan van landbouwgrond of dat kleine landschapselementen de bedrijfsvoering zouden hinderen. Ook is niet elke gemeente of middenstander meer zo enthousiast, en overlegfora zijn doodgebloed. De Groene Vallei is uiteindelijk vooral een initiatief van Natuurpunt en gedragen door de Natuurpunt-afdelingen en vrijwilligers.

Verwezenlijkingen

Ondanks het deels wegvallen van partners is er de laatste 10 jaar hard gewerkt en is er veel gerealiseerd. We hebben hierbij veel te danken aan de bezieling van Ewoud L'Amiral, maar er zijn tientallen vrijwilligers betrokken geweest.

Bezoekerscentrum

Al vanaf het begin was het de bedoeling om een bezoekerscentrum op te richten. Na wat opties bekeken te hebben, konden we (althans Natuurpunt Beheer) het gebouw van de tennisvereniging bij de ingang van het Silsombos kopen. Na een stevige verbouwing met veel dank aan de hardwerkende vrijwilligers konden we in 2016 openen met een barruimte met infostand beneden en een polyvalente zaal boven.

De exploitatie van de barruimte heeft ons best wat kopzorgen bezorgd. We hadden niet genoeg vrijwilligers om een horecagelegenheid te exploiteren, dus moesten we op zoek naar een uitbater. Ik herinner me een bezoek aan het bezoekerscentrum De Veluwezoom bij Arnhem, waar me duidelijk te verstaan werd gegeven dat het bij het externe uitbating belangrijk is om de horecafunctie en de informatiefunctie goed te scheiden. Dat hebben we geweten. De eerste uitbaters wilden een brasserie met

De Groene Vallei, hotspot voor orchideeën, uniek in Vlaanderen. V.l.n.r.: Bergnachtorchis (Ewoud L'Amiral) - Bijenorchis (Ewoud L'Amiral) - Gevlekte orchis (Ernst Gülcher) - Brede orchis (Jules Robijns) - Vleeskleurige orchis (Rollin Verlinde, Vilda)

Moeras in Silsombos

een duidelijk andere doelgroep dan die van ons. De infostand was klein en werd steeds beknot. Na een kleine drie jaar moesten deze uitbaters stoppen. De nieuwe uitbaters stichtten 'Bar Bruis', een gigantisch succes. Het succes is zo groot, dat we veel volk trekken, maar ook hier overvleugeld dreigen te worden. We hebben dit voorlopig opgelost met een veranda met een infostand en een winkeltje. Vanaf juli gaan we de horecafunctie, direct gebonden aan de functie van het gebied, toch zelf exploiteren, een flinke uitdaging omdat je daar tientallen vrijwilligers voor nodig hebt en er heel wat bij komt kijken. Een groepje vrijwilligers is zich enthousiast op de organisatie aan het storten. We hebben nog veel mensen nodig die het leuk vinden om bij het serveren van een drankje of het verkopen van producten uit het winkeltje bezoekers te informeren over wat voor moois de omgeving te bieden heeft. **Wie mee wil doen, graag! Aanmelden bij Loredana Enachescu: bc.groenevallei@natuurpunt.be of 0479 77 06 76.**

In de bovenzaal organiseren we informatiebijeenkomsten, cursussen en teambuildings. We verhuren de zaal ook om inkomsten te krijgen. Het bezoekerscentrum is de belangrijkste poort van het Silsombos. Daardoor kan alle informatie direct in de praktijk ervaren en getoetst worden, een gouden combinatie! Rond het bezoekerscentrum hebben we speelelementen voor kinderen kunnen realiseren, waardoor we een actieve en succesvolle kinderwerking hebben opgezet. Ook JNM Midden-Brabant profiteert hiervan. Normaal gesproken komt er volgend jaar nog meer.

Achter het bezoekerscentrum liggen drie tennisvelden. In het voorjaar van 2025 vertrekt de tennisvereniging en komt deze ruimte vrij. Inmiddels is een werkgroepje bezig met ideeën over de inrichting van deze ruimte. Hierbij staan educatie en beleving voorop.

LIFE Green Valleys

Via LIFE ondersteunt de Europese Unie milieu-, natuurbehoud- en klimaatprojecten. In 2018 is een van deze projecten opgestart in de Groene Vallei. In dit project zit ook een uitwisseling met een Poolse zusterorganisatie, die vergelijkbare terreinen beheert ten oosten van Frankfurt aan de Oder. Het project loopt nog tot 2025. Het project geeft een enorme 'boost' aan het beheer van onze gebieden. Hierbij de voornaamste elementen:

- Aankoop van bossen en hooiweides
- Omzetten van populierenplantages in hooiweides
- Bosplantacties
- Aanleggen van plankenpaden
- Herstelbeheer met een speciale ploeg
- Zoeken naar innovatieve oplossingen voor beheersresten zoals gras
- Studies naar de waterhuishouding, bodemsamenstelling en fauna (vleermuizen, zeggekorfslak, kamsalamanders, kortschildkevers)
- Opstellen van nieuwe beheerplannen.

Dotterbloemen. Foto Ernst Gülcher
Rechts. Zeldzame parnassia in Torfbroek. Foto Kurt Boux

Voor eind dit jaar en begin volgend jaar is nog een groot project voorzien: een avonturenpad en een prikkelpad voor andersvaliden rond het bezoekerscentrum. Deze paden worden goed bewandelbaar, bij het prikkelpad ook voor rolstoelen. Langs het pad worden elementen geplaatst om het gebied te kunnen beleven en te kunnen spelen. Dit project zit nu in de vergunningsfase.

Het is de bedoeling dat het bij LIFE Green Valleys niet om een eenmalige 'boost' gaat. Er is geïnvesteerd in opleidingen voor vrijwilligers en in zwaar werkmateriaal dat vrijwilligers kunnen gebruiken.

V.l.n.r.: Bosorchis (Ewoud L'Amiral) - Grote keverorchis (Jules Robijns) - Hondskruid (Jules Robijns) - Brede wespenorchis (Jules Robijns) - Moeraswespenorchis (Jules Robijns) - Grote muggenorchis (Kevin Feytons)

Steentjesbos in Kampenhout. Foto Ernst Gülcher

Teambuildings

De Groene Vallei biedt teambuildings aan voor bedrijven. Meestal betekent dit een rondleiding door een gebied en het uitvoeren van beheerwerken. Voor deze teambuildings vragen we een vergoeding, die een welkome inkomstenbron vormen.

Vormingen

Vanuit de Groene Vallei zijn enkele cursussen Natuurgids en ook enkele introductiecursussen uitgevoerd. Momenteel lopen er zowel in Kampenhout als Steenokkerzeel zulke cursussen. We hopen hiermee nieuwe vrijwilligers aan te trekken. Inmiddels is er een actieve werkgroep van natuurgidsen. Ook zijn er eenmalige activiteiten zoals de Nacht van de Vleermuis, de Nacht van de Duisternis en Winteravondlezingen.

Beleving

Een deel van de weide naast het bezoekrscentrum is geschikt gemaakt voor kinderspelen. Zo ligt er een poel die 's zomers druk gebruikt wordt. Verder wordt er een zomerkamp georganiseerd. Tot voor kort was er in het najaar ook een belevingstocht in het donker: Mysterieuze Bossen. De bezoekers wandelden langs enkele vertelposten, waar een spannend verhaal langzaam uit de doeken werd gedaan. Deze activiteit was een groot succes (ook bij de vertellers en gidsen), maar het bos en de paden blijken toch te kwetsbaar om in het natte najaar honderden bezoekers tegelijk te ontvangen.

Hoe verder?

De Groene Vallei is na 10 jaar een blijvertje. We hopen het bezoekerscentrum volgend jaar verder uit te bouwen. Hopelijk zijn dan ook het avonturenpad en het prikkelpad klaar, waardoor er een groot natuurbelevingscentrum is ontstaan. Dan zal de bar door vrijwilligers worden verzorgd.

Het blijft verder zaak om de reservaten te vergroten en waar mogelijk te verbinden. Dit zal de eerstkomende tijd lastig zijn, door de boerenprotesten en de paniekerige reacties van beleidsmakers. De natuurverwevingsgebieden die we in de Groene Vallei willen verwerven zijn geen topgebieden voor de landbouw, vaak zijn ze gewoonweg te nat om de investeringen te verantwoorden voor de landbouwopbrengst. Hopelijk gaat iedereen de verweving weer realiseren. De natuur is te belangrijk, ook voor ons eigen welzijn. Wij gaan er in ieder geval voor! Maar eerst gaan we vieren.

Natuurpark Groene Vallei 10 2014 - 2024

Uitnodiging

10 jaar Natuurpark Groene Vallei

Kom zelf kennismaken met de Groene Vallei tijdens het feestweekend van zaterdag en zondag 8 en 9 juni. Het programma vind je op volgende pagina.

Programma viering

Zaterdag, 8 juni 2024

14u00: Begeleide fietstocht door de Groene Vallei, ook individueel via routeplan mogelijk.

17u30: Bovenzaal: fototentoonstelling '10 jaar natuurpark Groene Vallei'- Paul Van Leest.

18u00: Orchideeënnocturne, om de 20 minuten vertrekt een natuurgids

18u00: Broodje bbq met muzikale omlijsting

Zondag, 9 juni 2024

13u00-17u00:

- Natuurmarkt, o.a. plantenverkoop, houtdraaien, pyrografie, imkerij, schapen scheren,…
- Optreden van 'Harmonie de Verbroedering' uit Erps-Kwerps
- Oude Belg maakt vuur aan, proef van de eerste alcoholhoudende drank 'Mede'
- Sappentrapper, proef je zelf getrapte fruitdrank
- Blotevoetenpad, wat leeft er in de poel, vlinders bekijken en andere kinderactiviteiten
- Wandelparcours in het Silsombos met waarnemingsposten waar een natuurgids uitleg geeft.
- Kinderworkshops in het bezoekerscentrum Groene Vallei

17u00: Vrijlaten van gerevalideerde vogels uit een dierenopvangcentrum (onder voorbehoud)

Oproep: kom zo veel mogelijk per fiets of te voet, parking voetbalterrein (600 m) of sporthal (800 m).

Bezoekerscentrum Groene Vallei: Lelieboomgaardenstraat 60, 3071 Erps-kwerps

Regionale Vereniging Natuur en Landschap
Natuurpunt Oost-Brabant

nodigt uit

Natuur in het Hart
in Oost-Brabant
Symposium

Zondag 23 juni 2024 - Abdij van Park, Tiendenschuur, Heverlee

Natuur.gebieden in je buurt bieden tal van voordelen en kansen. Ze zijn belangrijk voor de biodiversiteit en het behoud van dieren- en plantensoorten, zijn klimaatbuffers en belangrijk voor de waterhuishouding. Ze geven kleur en identiteit aan het landschap en de streek en zijn belangrijk voor streekbeleving en gezondheid.

Dit symposium wil het belang van deze natuur.gebieden in de kijker zetten en is een oproep en uitnodiging om krachtig en toekomstgericht verder te werken aan de uitbouw van de beheerde Natuur.gebieden in Oost-Brabant.

Programma symposium Natuur in het hart in Oost-Brabant

Deuren: 9u30 - **Start:** 10u00
Dagvoorzitter Liesbet Cleynhens, Natuurpunt Beheer: inleiding
Patrick Meire, Professor em. UAntwerpen: Belang natuur.gebieden in relatie tot biodiversiteit, klimaat, water en ecosysteemdiensten
Cases uit Oost-Brabant:
a) Gete-Velpe - Pieter Abts
b) Demer - Hagelandse Vallei - Luc Vervoort
c) Groene Vallei - Paul Van Leest
Beleidsconclusies en samen aan het werk
12u00 - 12u45: receptie

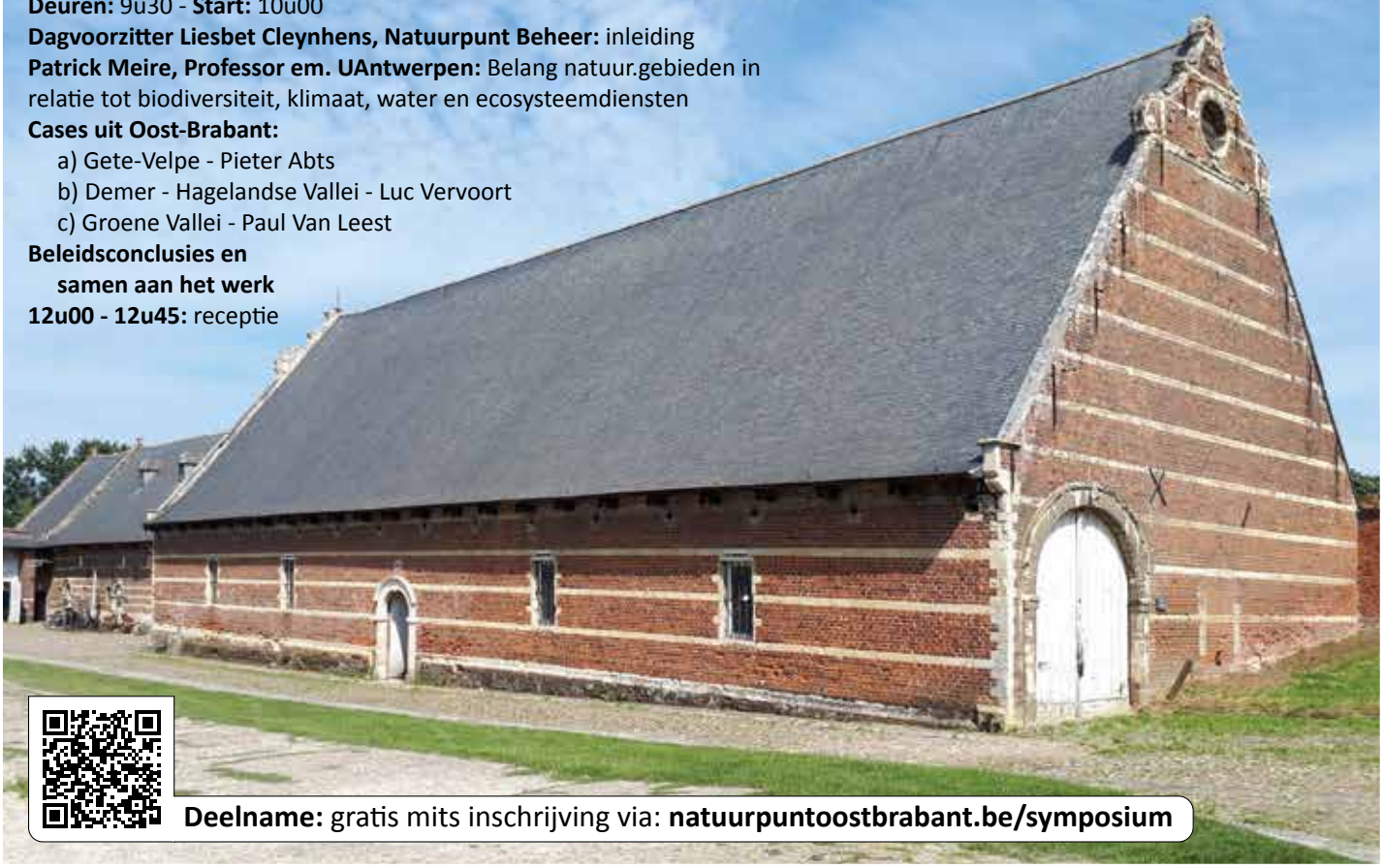

Deelname: gratis mits inschrijving via: **natuurpuntoostbrabant.be/symposium**

Regionale Vereniging Natuur en Landschap

Natuurpunt Oost-Brabant

nodigt uit

Natuur in het Hart in Oost-Brabant

Symposium

23 juni 2024

Abdij van Park, Heverlee